

חוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988*

פרק א': הגדרות

1. בחוק זה -

הגדרות

"אב בית הדין" - לרבות המשנה לאב בית הדין;

"איגוד עסקי" - חברי בני-אדם, בין מאוגד ובין שאינו מאוגד, שמטרותיו, כולן או חלקן, הן קידום ענייניהם העסקיים של החברים בו;

"ארגון צרכנים" - ארגון המייצג צרכנים שאישר שר המשפטים לענין חוק זה;

"בית הדין" - בית הדין להגבלים עסקיים המוקם לפי חוק זה;

"הגבל עסקי" - הסדר כובל, מונופולין או מיוזג חברות;

"הסדר" - בין כמפורש ובין מכללה, בין בכתב ובין בעל פה או בהתנהגות, בין אם הוא מחייב על פי דין ובין אם לאו.

"חברה" - חברה שנוסדה ונרשמה לפי פקודת החברות [נוסח חדש], התשמ"ג-1983¹, לרבות חברת חוץ שנרשמה כאמור, אגודה שיתופית רשומה כמשמעותה בפקודת האגודות השיתופיות² ושותפות שנרשמה לפי פקודת השותפויות [נוסח חדש], התשל"ה-1975³;

"חברת בת" - חברה שחברה אחרת שולטת בה;

"מחיר" - לרבות הפרשי הצמדה למדד או למטבע, ריבית, שיעורי תשלום ותנאי תשלום אחרים: "מיוזג חברות" - לרבות רכישת עיקר נכסי חברה בידי חברה אחרת או רכישת מניות בחברה בידי חברה אחרת המקנות לחברה הרוכשת יותר מרבע מהערך הנקוב של הון המניות המוצא, או מכוח ההצבעה או מהכוח למנות יותר מרבע מהדירקטורים או השתתפות ביותר מרבע ברווחי החברה; הרכישה יכול שתהא כמישרין או בעקיפין או באמצעות זכויות המוקנות בחוזה;

"הממונה" - הממונה על הגבלים עסקיים שמונה לפי סעיף 41;

"נכס" - מטלטלין, מקרקעין וזכויות;

"עסק" - עיסוק בייצור נכס, במכירתו, בשיווקו, ברכישתו, ביבואו או ביצואו, וכן עיסוק במתן שירות או בקבלתו;

"שליטה" - החזקה של יותר ממחצית באחד מאמצעי השליטה הבאים:

(1) זכות ההצבעה באסיפה כללית של חברה או בגוף מקביל של תאגיד אחר;

(2) הזכות למנות דירקטורים של התאגיד;

"השר" - שר התעשייה והמסחר.

פרק ב': הסדר כובל

סימן א': הסדר כובל מהו

2. (א) הסדר כובל הוא הסדר הנעשה בין בני אדם המנהלים עסקים, לפיו אחד הצדדים לפחות מגביל עצמו באופן העלול למנוע או להפחית את התחרות בעסקים בינו לבין הצדדים האחרים להסדר, או חלק מהם, או בינו לבין אדם שאינו צד להסדר.

הסדר כובל

* נתקבל בכנסת ביום י"ב באב התשמ"ח (26 ביולי 1988); הצעת החוק ודברי הסבר פורסמו בה"ח 1647, התשמ"ד, עמ' 41.

¹ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 37, עמ' 764.

² חוקי א"י, כרך א', עמ' 155.

³ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 28, עמ' 549.

(ב) מבלי לגרוע מכלליות האמור בסעיף קטן (א) יראו כהסדר כובל הסדר שבו הכבילה נוגעת לאחד העניינים הבאים:

- (1) המחיר שיידרש, שיוצע או שישולם;
- (2) הריווח שיופק;
- (3) חלוקת השוק, כולו או חלקו, לפי מקום העיסוק או לפי האנשים או סוג האנשים שעמם יעסקו;
- (4) כמות הנכסים או השירותים שבעסק, איכותם או סוגם.

3. על אף האמור בסעיף 2, לא ייחשבו כהסדרים כובלים ההסדרים הבאים:

- (1) הסדר שכל כבילותיו נקבעו על פי דין.
- (2) הסדר שכל כבילותיו נוגעות לזכות השימוש באחד הנכסים הבאים: פטנט, מדגם, סימן מסחרי, זכות יוצרים, זכות מבצעים או זכות מטפחים ובלבד שנתקיימו שניים אלה –

א. ההסדר הוא בין בעל נכס כאמור ובין מקבל זכות השימוש בו;

ב. אם נכס כאמור טעון רישום על פי דין – שהוא נרשם.

(3) הסדר, בין מי שמקנה זכות במקרקעין לבין מי שרוכש את הזכות, שכל כבילותיו נוגעות לסוג הנכסים או השירותים בהם יעסק רוכש הזכות באותם מקרקעין.

(4) הסדר שכל כבילותיו נוגעות לגידול ושיווק של תוצרת חקלאית מגידול מקומי מסוגים אלה: פירות, ירקות, גידולי שדה, חלב, ביצים, דבש, בקר, צאן, עופות או דגים, אם כל הצדדים להסדר הם המגדלים או המשווקים בסיטונות; הוראה זו לא תחול על מוצרים שיוצרו מתוצרת חקלאית כאמור: השר, בהסכמת שר החקלאות ובאישור ועדת הכלכלה של הכנסת, רשאי בצו להוסיף או לגרוע לסוגים של תוצרת חקלאית.

(5) הסדר שהצדדים לו הם חברה וחברת בת שלה.

(6) הסדר בין רוכש נכס או שירות לבין ספק, שכל כבילותיו הם התחייבות הספק שלא יספק נכסים או שירותים מסויימים, לשם שיווק, אלא לרוכש, ובהתחייבות הרוכש לרכוש אותם נכסים או שירותים רק מהספק, ובלבד שהספק והרוכש, שניהם, אינם עוסקים בייצור אותם נכסים או במתן אותם שירותים; הסדר כאמור יכול שיהיה לכל שטח המדינה או לחלק ממנו.

(7) הסדר שכל כבילותיו נוגעות לתובלה בינלאומית בים או באוויר, או לתובלה בינלאומית משולבת בים, באוויר וביבשה ובלבד שכל הצדדים לו הם –

1. מובילים בים או באוויר; או,

2. מובילים בים או באוויר, ואיגוד בינלאומי של חברות תעופה או ספנות שאושר לענין זה על-ידי שר התחבורה;

ושהודעה עליו נמסרה לשר התחבורה בדרך שקבע: שר התחבורה יודיע, אחת לשנה, לוועדת הכלכלה של הכנסת על הודעות כאמור.

(8) התחייבות של מוכר עסק, בשלמותו, כלפי רוכש העסק שלא לעסוק באותו סוג עסק, כשהתחייבות אינה בניגוד לנוהגים סבירים ומקובלים.

הסדרים שאינם
הסדרים כובלים

(9) הסדר שארגון עובדים או ארגון מעבידים צד לו וכל כבילותיו נוגעות להעסקתם של עובדים ולתנאי העבודה.

סימן כ': איסור הסדר כובל

4. לא יהיה אדם צד להסדר כובל, כולו או מקצתו, אלא אם כן קיבל מאת בית הדין אישור לפי סעיף 9 או היתר זמני לפי סעיף 13 או פטור לפי סעיף 14, ואם היו האישור, ההיתר הזמני או הפטור מותנים – לפי התנאים שנקבעו בהם.

איסור הסדר כובל

5. קו פעולה שקבע איגוד עסקי לחבריו או חלקם העלול למנוע או להפחית תחרות בעסקים ביניהם, או קו פעולה כאמור שהמליץ עליו לפנייהם, יראו כהסדר כובל כאמור בסעיף 2, ואת האיגוד העסקי וכל אחד מחבריו הפועל על פיו כצד להסדר כובל.

קביעת קו פעולה בידי איגוד עסקי

6. אדם המנהל עסק וביודעו על קיום הסדר כובל מתאים את פעולותיו להסדר, כולו או מקצתו, יראו אותו, כצד להסדר.

התאמת פעולה להסדר כובל

סימן נ': רישום הסדר כובל ואישורו

7. (א) המבקש לעשות הסדר כובל יגיש לבית הדין בקשה לאישור ההסדר הכובל, בדרך שתקבע בתקנות, לאחר שהעתק ממנה נרשם לפי סעיף קטן (ב).

בקשה לאישור הסדר כובל

(ב) המבקש ימסור העתק מן הבקשה לממונה: הממונה ירשום את הבקשה במרשם המנוהל לפי סעיף 42 ויפרסם על כך הודעה ברשומות ובשני עתונים יומיים: פרטי הפרסום ודרכיו ייקבעו בתקנות.

8. (א) הממונה יוזמן להשמיע בפני בית הדין את עמדתו וטענותיו בענין הבקשה.
(ב) הרואה עצמו נפגע מהסדר כובל, איגוד עסקי וכן ארגון צרכנים רשאים להגיש לבית הדין התנגדות מנומקת בכתב תוך שלושים ימים מיום פרסום ההודעה ברשומות לפי סעיף 7(ב).

שמיעת הממונה והתנגדויות

9. בית הדין יחליט לאשר הסדר כובל, כולו או חלקו, אם הוא סבור כי הדבר הוא לטובת הציבור, ורשאי הוא להתנות את אישורו בתנאים.

החלטת בית הדין

10. בעת שיבחן את טובת הציבור לענין פרק זה, ישקול בית הדין, בין השאר, את תרומת ההסדר הכובל לענינים המפורטים להלן ואם התועלת הצפויה לציבור תעלה באופן ממשי על הנזק העלול להיגרם לציבור או לחלק ממנו או למי שאינו צד להסדר ואלה הענינים:

שיקולים לטובת הציבור

(1) יעול הייצור והשיווק של נכסים או שירותים, הבטחת איכותם או הורדת מחיריהם לצרכן;

(2) הבטחת היצע מספיק של נכסים או שירותים לציבור;

(3) מניעת תחרות בלתי הוגנת העלולה להביא להגבלת התחרות באספקת הנכסים או השירותים שבהם עוסקים הצדדים להסדר, מצד אדם שאינו צד להסדר;

(4) מתן אפשרות לצדדים להסדר להשיג אספקה של נכסים או שירותים בתנאים סבירים מידי אדם שבידיו חלק ניכר של האספקה, או לספק בתנאים סבירים נכסים או שירותים לאדם שבידיו חלק ניכר של הרכישה של אותם נכסים או שירותים;

(5) מניעת פגיעה חמורה בענף החשוב למשק המדינה;

(6) שמירה על המשך קיום מפעלים כמקור תעסוקה באזור שבו עלולה להיווצר אבטלה ממשית כתוצאה מסגירתם או מצמצום הייצור בהם;

(7) שיפור מאזן התשלומים של המדינה על ידי צמצום היבוא או הוזלתו או על ידי הגדלת היצוא וכדאיותו.

11. אישור בית הדין יהא לתקופה שהוא יקבע; לא קבע בית הדין תקופה, יהא ההסדר מאושר לתקופה שקבעו הצדדים או לשלוש שנים, לפי הקצר.
12. (א) בית הדין רשאי לבטל אישור שנתן או לשנות את תנאיו, אם שוכנע, על פי בקשה של היממנה, כי חלו שינויים מהותיים בנסיבות שהיו קיימות בעת מתן האישור.
- (ב) הרואה עצמו נפגע מהסדר כובל וכן ארגון צרכנים ואיגוד עסקי הסבורים שחל שינוי מהותי בנסיבות הסדר שאושר, רשאים לפנות לממונה בבקשה להפעיל סמכותו לפי סעיף קטן (א); החליט הממונה שהנסיבות אינן מצדיקות הפעלת סמכותו כאמור, יודיע על כך לפונה, בכתב מנומק, תוך שלושים ימים מיום קבלת הפניה.
13. (א) הוגשה בקשה לאישור הסדר כובל, רשאי אב בית הדין, אם הממונה המליץ על כך ואם שוכנע כי לכאורה ההסדר הוא לטובת הציבור כמשמעותה בסעיף 10, לתת לצדדים, על פי בקשתם, היתר זמני לנהוג על פי ההסדר; ההיתר יהיה לתקופה קצובה שלא תעלה על שנה, או עד למתן החלטת בית הדין לפי סעיף 9, לפי המוקדם; אב בית הדין רשאי להתנות את ההיתר בתנאים.
- (ב) הממונה ימסור הודעה על מתן היתר זמני למי שהגיש התנגדות לאותו הסדר לפי סעיף 8.
- (ג) אב בית הדין רשאי, לפי בקשת הממונה או מי שהגיש התנגדות להסדר, לבטל היתר זמני שנתן או לשנות את תנאיו, ובלבד שניתנה לצדדים להסדר הכובל ולממונה וכן למבקש הביטול, הזדמנות להשמיע טענותיהם.
14. (א) שוכנע הממונה, על פי בקשת צד להסדר כובל, שההסדר מגביל באופן לא משמעותי את התחרות בעסקים, רשאי הוא, בהחלטה מנומקת, לפטור את הצדדים להסדר מהחובה לקבל את אישור בית הדין להסדר.
- (ב) הממונה רשאי להתנות את הפטור בתנאים ולשנותם, וכן לבטל את הפטור.
- (ג) הודעה על פטור ותנאיו, על שינוי בתנאים ועל ביטול פטור, תימסר לצדדים להסדר ולאב בית הדין ותפורסם ברשומות.
- (ד) הוגשה בקשה לפטור לגבי הסדר בענין שהוא בתחום אחריותו של משרד ממשרדי הממשלה, יודיע הממונה למנהל הכללי של אותו משרד על דבר הבקשה ולא יחליט בבקשה לפני שעברו ארבעה עשר ימים מיום שנשלחה ההודעה.
15. (א) הרואה עצמו נפגע מהסדר כובל שניתן עליו פטור לפי סעיף 14, איגוד עסקי וכן ארגון צרכנים, רשאים, בכתב מנומק, לערור בפני אב בית הדין על החלטת הממונה, להעניק פטור או לערור על החלטתו שלא לבטל את הפטור שהעניק.
- (ב) ראה אב בית הדין כי ההסדר הכובל אינו ממלא אחר התנאים האמורים בסעיף 14 (א) – יבטל את הפטור; תוקף הביטול יהיה מהמועד שיקבע אב בית הדין.
- (ג) החלטת אב בית הדין לא תינתן אלא לאחר שניתנה לצדדים להסדר ולממונה הזדמנות להשמיע טענותיהם.
16. (א) שינוי בפרט מהותי בהסדר כובל שאישר בית הדין או בהסדר שניתן לגביו היתר זמני לפי סעיף 13 או בהסדר שניתן עליו פטור לפי סעיף 14, דינו כדין הסדר כובל חדש, הטעון בקשה לאישור לפי סעיף 7, תוך שלושים ימים מיום השינוי.

(ב) הצדדים להסדר כובל כאמור יודיעו לממונה על כל שינוי בו שלדעתם אינו שינוי מהותי; סבר הנמונה כי השינוי הוא מהותי, יפנה לאב בית הדין כדי שיכריע במחלוקת.

(ג) בסעיף זה, "שינוי" – לרבות הוספת צד להסדר או השמטת צד ממנו.

פרק ג': מיזוג חברות

סימן א': תחולה ואיסור מיזוג

תחולה

17. (א) הוראות פרק זה יחולו על מיזוג חברות שמתקיים בהן אחד מאלה:

(1) כתוצאה מהמיזוג חלקן של החברות המתמזגות בכלל הייצור, המכירה, השיווק או הרכישה של נכס מסויים ונכס דומה או מתן שירות מסויים ושירות דומה, יעלה על מחצית, או על שיעור נמוך ממנה אם קבע כך השר, לענין מונופולין, לפי סעיף 26(ג).

(2) מחזור המכירות של החברות המתמזגות ביחד, בשנת המאזן שקדמה למיזוג, עולה על סכום של 3 מיליון שקלים חדשים; השר רשאי, באישור ועדת הכלכלה של הכנסת, לשנות את הסכום האמור.

(3) אחת החברות המתמזגות היא בעל מונופולין כמשמעותו בסעיף 26.

(ב) (1) הסכום האמור בסעיף קטן (א)(2) יעודכן ב-1 בינואר וב-1 ביולי של כל שנה (להלן – יום העדכון) לפי שיעור עליית המדד לעומת המדד היסודי, ובלבד ששיעור עליית המדד כאמור עלה על 10 אחוזים.

(2) סכום מעודכן כאמור יעוגל לסכום הקרוב שהוא מכפלה של 10,000 שקלים חדשים.

(3) תחילת תקפו של סכום מעודכן כאמור תהיה ביום שהשר פרסם הודעה עליו ברשומות.

(4) בסעיף זה –

"מדד" – מדד המחירים לצרכן שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה;

"המדד החדש" – המדד שפורסם לאחרונה לפני יום העדכון;

"המדד היסודי" – המדד שפורסם לאחרונה לפני יום העדכון הקודם, ולענין יום העדכון הראשון שלאחר תחילתו של חוק זה – המדד שפורסם בחודש אוקטובר 1988.

(ג) השר, באישור ועדת הכלכלה של הכנסת, רשאי לקבוע בתקנות את דרך קביעת חלקה של חברה כאמור בסעיף קטן (א)(1), ומחזור המכירות כאמור בסעיף קטן (א)(2).

(ד) בסעיף זה –

"נכס דומה" – נכס בעל תכונות דומות אף אם אינו זהה מכל הבחינות;

"שירות דומה" – שירות בעל תכונות דומות אף אם אינו זהה מכל הבחינות.

18. במיזוג עם חברה המנהלת עסקים הן בישראל והן מחוץ לישראל יחולו הוראות פרק זה רק לגבי מחזור המכירות של החברה בישראל ולגבי חלקה בישראל של החברה בייצור נכס, במכירתו, ברכישתו, בשיווקו או במתן שירות או בקבלתו בישראל.

מיזוג עם
חברה העוסקת
בחוץ לארץ

19. לא יתמזגו חברות אלא אם כן ניתנה תחילה הודעת מיזוג ונתקבלה למיזוג הסכמת הממונה, ואם היתה הסכמתו מותנית – לפי התנאים שקבע, הכל לפי האמור בסימן זה.
20. (א) כל אחת מהחברות שבכוונתן להתמזג תודיע על כך לממונה, בהודעה שפרטיה ייקבעו בתקנות (להלן – הודעת מיזוג); הממונה רשאי לדרוש פרטים נוספים הנראים לו נחוצים לבדיקת הבקשה.
- (ב) תוך שלושים ימים מיום שקיבל הודעת מיזוג מאת כל החברות המבקשות להתמזג, יודיע להן הממונה אם הוא מסכים למיזוג או מתנגד לו או מתנה אותו בתנאים שיציין בהודעתו: אי מתן הודעה כאמור תוך שלושים הימים האמורים דינו בהודעה על הסכמה, אלא אם כן הוארך המועד לפי סעיף 38.
- (ג) נמסרה לממונה הודעת מיזוג ותחום פעולתן של החברות המבקשות להתמזג הוא בתחום אחריותו של משרד ממשלתי הממשלה, יעביר הממונה למנהל הכללי של אותו משרד העתק מן הבקשה.
21. (א) הממונה יתנגד למיזוג חברות או יתנה אותו בתנאים אם לדעתו קיים חשש סביר כי כתוצאה מן המיזוג כפי שהוצע תיפגע באופן משמעותי התחרות באותו ענף או ייפגע הציבור באחת מאלה:
- (1) רמת המחירים של נכס או של שירות;
- (2) איכות נמוכה של נכס או של שירות;
- (3) הכמות המסופקת של הנכס או היקף השירות, או סדירות האספקה ותנאיה.
- (ב) על החלטת הממונה להסכים למיזוג חברות, להתנגד לו או להתנותו בתנאים יפרסם הממונה הודעה ברשומות ובשני עתונים יומיים.
22. (א) התנגד הממונה למיזוג חברות, או התנה את הסכמתו בתנאים, רשאית כל אחת מהחברות המבקשות להתמזג להגיש ערר לבית הדין תוך שלושים ימים מיום שקיבלה את החלטת הממונה.
- (ב) הסכים הממונה למיזוג חברות, בין בתנאים ובין ללא תנאים, רשאים כל אדם העלול להיפגע מן המיזוג, איגוד עסקי וכן ארגון צרכנים להגיש לבית הדין ערר על החלטת הממונה, תוך שלושים ימים מיום שהודעה על החלטת הממונה פורסמה בשני עתונים יומיים.
- (ג) בית הדין רשאי לאשר את החלטת הממונה, לבטלה או לשנותה.
- (ד) הגשת ערר לפי סעיף קטן (ב) לא תעכב את המיזוג אלא אם כן ניתן צו לפי סעיף 36.
23. (א) תוקם ועדה מייעצת לענין מיזוג חברות שחבריה הם בעלי ידע ומומחיות בכלכלה.
- (ב) השר ימנה יושב ראש לוועדה וממלא מקום ליושב ראש וכן יקבע רשימה של חמישה חברים עובדי המדינה ורשימה של חמישה חברים שאינם עובדי המדינה.
- (ג) מותב של הועדה יהיה של שלושה: יושב ראש הועדה יקבע את מותב הועדה שידון בהודעת מיזוג מסוימת; כל מותב יורכב מיושב ראש הועדה או ממלא מקומו ומחבר אחד מרשימת החברים עובדי המדינה וחבר אחד מרשימת החברים שאינם עובדי המדינה, שייקבעו, ככל שהדבר ניתן, לפי סדר הרשימות.
- (ד) מי שעיסוקיו האחרים עלולים ליצור ניגוד ענינים עם תפקידו כחבר מותב של הועדה בדיון בהודעת מיזוג מסוימת או שיש לו ענין אישי בדיון – לא יהיה חבר כמותב שידון באותה הודעת מיזוג.

ערר על החלטת הממונה

ועדה מייעצת לענין מיזוג חברות

(ה) יושב ראש הועדה יקבע את סדרי עבודתה.

24. (א) לא יסכים הממונה למיזוג חברות, בין בתנאים ובין ללא תנאים, אלא לאחר התייעצות עם הועדה המייעצת לפי סעיף 23.
- (ב) הממונה ימציא ליושב ראש הועדה עותק מכל הודעת מיזוג מיד עם קבלתה.

חובת התייעצות

סימן ג': הפרדת חברות

25. (א) ראה בית הדין, על פי פניה של הממונה, כי קיים חשש סביר כי כתוצאה ממיזוג חברות, שנעשה בניגוד להוראות חוק זה, תיפגע באופן משמעותי התחרות באותו ענף או ייפגע הציבור כאמור בסעיף 21, רשאי הוא לצוות על הפרדתן של החברות שמוזגו.
- (ב) הפרדת החברות שמוזגו תהא בדרך של החזרת המצב לקדמותו או בדרך של העברת חלק מהמניות לגוף, לפי בחירתן, שאינו קשור להן, או הקמת חברה נוספת אליה יועברו חלק מנכסי החברות או בכל דרך אחרת שתיראה לבית הדין.
- (ג) היה תחום פעולתה של החברה בתחום אחריותו של משרד ממשלתי הממשלה, יעביר הממונה למנהל הכללי של אותו משרד העתק מן הבקשה.
- (ד) אין באמור בסעיף זה כדי לגרוע מהוראות סעיף 31.

סמכות בית
הדין להפריד
חברות שמוזגו

פרק ד': מונופולין

26. (א) לענין חוק זה יראו כמונופולין ריכוז של יותר ממחצית מכלל אספקת נכסים או מכלל רכישתם, או של יותר ממחצית מכלל מתן שירותים, או מכלל רכישתם, בידי של אדם אחד (להלן – בעל המונופולין). על קיומו של מונופולין כאמור יכריז הממונה בהודעה ברשומות: על הכרזה כאמור יחולו הוראות סעיף 43(ב) עד (ה), כאילו היתה קביעה לפי סעיף 43(א).

מונופולין ובעל
מונופולין

(ב) המונופולין יכול שיהיה באזור מסויים.

- (ג) השר רשאי, לפי המלצת הממונה, לקבוע כי לגבי נכסים מסויים או שירות מסויים, יראו כמונופולין ריכוז בשיעור נמוך ממחצית אם ראה כי למי שבידו ריכוז כאמור יש השפעה מכרעת בשוק לגבי אותם נכסים או אותם שירותים.

- (ד) היה הריכוז האמור בסעיף קטן (א) או שנקבע לפי סעיף קטן (ג) נתון בידי שני בני אדם או יותר שאין ביניהם תחרות או קיימת ביניהם תחרות מועטה בלבד (להלן – קבוצת ריכוז), יראו את הריכוז כמונופולין ואת קבוצת הריכוז כבעל המונופולין, אם הממונה קבע זאת לפי סעיף 43(א)(4).

- (ה) הממונה ימסור לועדת הכלכלה של הכנסת, אחת לששה חדשים, רשימה של בעלי מונופולין.

- (ו) בסעיף זה, "אדם" – לרבות חברה ובנותיה, בנות של חברה אחת וכן אדם וחברה שהוא שולט בה.

27. (א) הממונה רשאי –

- (1) לדרוש בכתב מבעל מונופולין המתקשר או המתכוון להתקשר עם לקוחות או ספקים על פי חוזה אחיד כמשמעותו בחוק החוזים האחידים, התשמ"ג-1982⁴, כי יגיש בקשה לאישור החוזה לפי פרק ג' לחוק האמור: לא פנה בעל המונופולין תוך

הגבלות לגבי
בעל מונופולין

⁴ ס"ח התשמ"ג, עמ' 8.

הזמן שנקבע בדרישה, לא יציע ללקוחותיו או ספקיו להתקשר בחוזה אחד שעליו חלה הדרישה:

(2) לדרוש מבעל מונופולין המייצר או מייבא נכס או נותן שירות שהמפרט שלו נקבע כתקן לפי חוק התקנים, התשי"ג-1953³, כי לא ייצר, לא ייבא ולא ימכור את הנכס או לא יתן את השירות אלא אם כן התאימו לדרישת התקן.

ערר על
הגבלת מונופולין

28. בעל המונופולין רשאי לערור לפני בית הדין על דרישת הממונה לפי סעיף 27 תוך שלושים ימים מקבלת הדרישה: הגשת ערר לא תעכב ביצוע דרישת הממונה אלא אם כן החליט בית הדין אחרת.

סירוב בלתי
סביר

29. לא יסרב בעל מונופולין סירוב בלתי סביר לספק את הנכס או השירות שבמונופולין.

הסדרת פעולות
מונופולין

30. ראה בית הדין, על פי פניה של הממונה או של ארגון צרכנים כי כתוצאה מקיומו של מונופולין נפגע הציבור באחת מאלה:

(1) רמת המחירים של נכס או של שירות;

(2) איכות נמוכה של נכס או של שירות;

(3) כמות הנכסים המסופקים או היקף השירות או סדירות האספקה ותנאיה;

(4) קיום תחרות בלתי הוגנת בעסקים בין בעל המונופולין לבין אחרים,

רשאי הוא לתת לבעל המונופולין הוראות בדבר הצעדים שעליו לנקוט כדי למנוע את הפגיעה.

הפרדת מונופולין

31. (א) ראה בית הדין, על פי פניה של הממונה, כי כתוצאה מקיומו של מונופולין, נפגע הציבור, באופן משמעותי, באחד מן הדברים המנויים בסעיף 30, וכי לא ניתן באופן יעיל למנוע את הפגיעה על ידי הסדרת פעולות המונופולין לפי סעיף 30 אלא רק בהפרדת המונופולין לשני תאגידים עסקיים נפרדים, או יותר, רשאי הוא לצוות על הפרדת המונופולין.

(ב) הפרדת המונופולין תהא בדרך של העברת חלק מהמניות לגוף שאינו קשור לבעל המונופולין, לפי בחירתו של בעל המונופולין, או הקמת חברה נוספת שאליה יועברו חלק מנכסי המונופולין או בכל דרך אחרת שתיראה לבית הדין.

(ג) היה תחום פעולתו של בעל המונופולין בתחום אחריותו של משרד ממשלתי הממשלה, יעביר הממונה למנהל הכללי של אותו משרד העתק מפנייתו לבית הדין.

פרק ה': בית הדין להנכלים עסקיים

הקמת בית
הדין ומינוי
חבריו

32. (א) מוקם בזה בית דין להגבלים עסקיים.

(ב) מספר חברי בית הדין לא יעלה על שבעה עשר.

(ג) אב בית הדין ומשנהו יהיו שופטים של בית משפט מחוזי שימנה שר המשפטים בהתייעצות עם נשיא בית המשפט העליון.

(ד) יתר חברי בית הדין ימונו בידי שר המשפטים, לפי המלצת השר, ובהם יהיו לפחות שלושה נציגים של ארגוני צרכנים ושלושה נציגים של ארגונים כלכליים; מספר החברים שהם עובדי המדינה לא יעלה על שליש מכלל החברים.

(ה) תקופת כהונתם של חברי בית הדין תהיה שנתיים; חבר שתקופת כהונתו תמה יכול שיתמנה מחדש, ובלבד שלא יכהן חבר יותר משלוש תקופות כהונה רצופות.

³ ס"ח התשי"ג, עמ' 30.

(ו) הודעה של מינוי חברי בית הדין תפורסם ברשומות.

33. (א) בית הדין ידון בחמישה, אולם אב בית הדין רשאי להורות, לפני תחילת הדיון בענין מסויים, שהדיון בו יהיה לפני מספר בלתי זוגי גדול יותר. מותב בית הדין
- (ב) אב בית הדין יקבע את מותב בית הדין; בכל מותב יהיו אב בית הדין או משנהו, וחברים אחרים, אחד מהם הוא נציג ארגון צרכנים, אחד נציג ארגונים כלכליים ואחד עובד המדינה, ובלבד שמספר עובדי המדינה במותב לא יעלה על מחצית.
34. (א) מי שעיסוקיו האחרים עלולים ליצור ניגוד ענינים עם תפקידו כחבר מותב של בית הדין בהליך מסויים או שיש לו ענין אישי בהליך – לא יהיה חבר במותב שידון באותו הליך וימסור הודעה על כך לאב בית הדין. ניגוד ענינים
- (ב) היה לחבר מותב ספק אם עלול להיווצר ניגוד ענינים יודיע על כך לאב בית הדין.
35. החליט בית הדין בענין הגבל עסקי, רשאי הוא, באותה החלטה או בהחלטה נוספת, ליתן כל צו הנראה לו דרוש כדי להבטיח שהחלטתו תקויים. סמכויות נילוות
36. ככל ענין שהובא לפני בית הדין או לפני אב בית הדין, רשאי בית הדין או אב בית הדין להוציא צו ביניים, אם מצאו כי מן הראוי לעשות כן בנסיבות הענין. צווי ביניים
37. (א) בית הדין ואב בית הדין לא יהיו קשורים בדיני הראיות, פרט לדינים בדבר חסינות עדים ובדבר ראיות חסויות כאמור בפרק ג' לפקודת הראיות [נוסח חדש], התשל"א-1971.⁶ ראיות וסדרי דין
- (ב) לענין הזמנת עדים וגביית ראיות יהיו לאב בית הדין הסמכויות שיש לבית משפט מחוזי בענין אורחי; ולענין ביצוע הצווים ובזיון בית המשפט דין צו בית הדין כדין צו בית משפט מחוזי בענין אורחי.
38. מועד שנקבע לפי חוק זה, רשאי אב בית הדין לפי בקשת הממונה או אדם מעונין, להאריכו אף שנסתיים המועד, אם ראה שקיימים טעמים מיוחדים לעשות כן. הארכת מועדים
39. בעל דין הרואה עצמו נפגע מהחלטת בית הדין, לרבות החלטה לפי סעיף 30 וצו ביניים, או מהיתר זמני שנתן אב בית הדין לפי סעיף 13, רשאי לערער עליהם לפני בית המשפט העליון תוך ארבעים וחמישה ימים מיום שהודעו לו; ערעור על צו ביניים, על החלטת בית הדין בערר לפי סעיף 43 או על היתר זמני יידון לפני שופט יחיד אלא אם כן קבע נשיא בית המשפט העליון אחרת. זכות ערעור
40. (א) בית הדין ואב בית הדין ידונו לפי סדרי הדין שהתקין שר המשפטים לפי סעיף קטן (ב); באין סדרי דין כאלה ידונו בדרך הנראית להם מועילה ביותר להכרעה צודקת ומהירה. סדרי דין
- (ב) שר המשפטים רשאי להתקין תקנות סדרי דין –
- (1) לדיונים לפני בית הדין או אב בית הדין ובכלל זה הוראות בדבר –
 - (א) אנשים וארגונים שיהיו רשאים לטעון לטובת בעל דין או שיהיו רשאים להיות משיבים או שיש לשמוע אותם בטרם תינתן החלטה;
 - (ב) רציפות הדיון;
 - (ג) תשלום הוצאות, שכר טרחה ודמי בטלה של עדים;
 - (ד) אגרות.
 - (2) לדיונים לפני בית המשפט העליון בערעורים לפי סעיף 39.

⁶ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 18, עמ' 421.

41. (א) הממשלה תמנה מקרב עובדי משרד התעשייה והמסחר ממונה על הגבלים עסקיים. הממונה
(ב) הודעה על המינוי תפורסם ברשומות.
42. (א) הממונה ינהל מרשם של בקשות להסדרים כובלים ושל הסדרים כובלים שאושרו, מרשם של היתרים זמניים שניתנו, מרשם של פטורים שניתנו לפי סעיף 14, מרשם של מיווגי חברות שניתנו עליהם הסכמת הממונה או אישור בית הדין, ומרשם של מונופולין.
(ב) המרשם יהיה פתוח לעיון הציבור: אולם רשאי בית הדין להורות כי ענין פלוני לא יהיה פתוח לעיון הציבור אם הוא סבור שיש לעשות כן מטעמים של בטחון המדינה, יחסי החוץ שלה או ענין חיוני אחר, לרבות עניינו של אדם בסוד מסחרי.
(ג) הממונה יפרסם ברשומות הודעה על החלטות של בית הדין ועל החלטות של בית המשפט העליון בערעורים עליהם, בענינים אלה:
(1) אישור הסדר כובל לפי סעיף 9;
(2) החלטה בערר בדבר מיווג חברות לפי סעיף 22;
(3) הוראות לבעל מונופולין לפי סעיף 30.
43. (א) הממונה רשאי לקבוע אם –
(1) הסדר קיים, או הסדר שצדדים מבקשים להגיע אליו, הינו הסדר כובל;
(2) קו פעולה שאיגוד עסקי קבע או המליץ עליו, או מבקש לקבוע או להמליץ עליו, שהינו הסדר כובל;
(3) במיווג חברות מתקיימים תנאי סעיף 17;
(4) קבוצת ריכוז היא בעל מונופולין.
(ב) הודעה על קביעת הממונה תימסר לצדדים להסדר כובל, לצדדים למיווג החברות ולבעלי המונופולין, לפי הענין, והוא רשאי אף לפרסמה ברשומות: היה הממונה בדעה שאינטרס הציבור מחייב פרסום, יפרסם את הקביעה ברשומות ובשני עתונים יומיים, לאחר שלושים ימים מיום המצאת ההודעה.
(ג) מי שנמסרה לו הודעה לפי סעיף קטן (ב) החולק על הקביעה, או על חלקה, רשאי לערור לפני בית הדין תוך שלושים ימים מיום שהודעה עליה הומצאה לו.
(ד) בית הדין, לאחר ששמע את הצדדים, רשאי לאשר את קביעת הממונה, לבטלה או לשנותה.
(ה) קביעת הממונה תהא ראייה לכאורה לנקבע בה בכל הליך משפטי.
(ו) אין בשימוש הממונה בסמכותו לפי סעיף זה, או באי שימוש בה, מניעה מלהעמיד לדין אדם שעבר על הוראות חוק זה.
44. הממונה יפנה לבית הדין כדי שיעיל סמכותו לפי סעיף 25, 30 או 31, לפי הענין, אם ראה – כי
(1) קיים חשש סביר כי כתוצאה ממיווג חברות שנעשה בניגוד להוראות חוק זה תיפגע באופן משמעותי התחרות באותו ענף או ייפגע הציבור באחד העניינים המנויים בסעיף 21(א);
(2) כתוצאה מקיומו של מונופולין נפגע הציבור באחד העניינים המנויים בסעיף 30(1) עד (4);

פניית הממונה
לבית הדין

(3) הפגיעה כאמור בפסקה (2) אינה ניתנת למניעה על ידי הסדרת המונופולין אלא רק על ידי הפרדתו כאמור בסעיף 31.

45. (א) הממונה, או מי שהוא הסמיך לכך, רשאי, אם יש לו יסוד סביר להניח שהדבר דרוש כדי להבטיח את ביצועו של חוק זה או למנוע עבירה על הוראותיו –

- (1) להיכנס לכל מקום שבו מתנהל עסק ולערוך בו חיפוש; אולם אין להיכנס למקום המשמש למגורים אלא על פי צו חיפוש מאת בית משפט מוסמך; הוראות סעיפים 26 עד 29 לפקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחיפוש) [נוסח חדש], התשכ"ט-1969,⁷ יחולו, בשינויים המחוייבים, על חיפוש לפי פסקה זו;
- (2) לתפוס כל חפץ, כהגדרתו בפקודה האמורה, שיש לו יסוד סביר להניח כי הוא עשוי לשמש ראיה במשפט על עבירה כאמור.

(ב) חפץ שנתפס לפי סעיף קטן (א), מותר להחזיק בו עד שבית משפט שאליו הוגש כתב אישום על עבירה הקשורה באותו חפץ יחליט מה ייעשה בו; לא הוגש כתב אישום כאמור תוך ששים ימים מיום התפיסה – יוחזר החפץ; נתעורר ספק למי להחזירו, יכריע בית משפט השלום שבתחום שיפוטו נתפס החפץ על פי בקשת אדם התובע זכות בו, או על פי בקשת הממונה, או על פי בקשת מי שהוא הסמיך לכך.

(ג) נתפס מסמך של אדם לפי סעיף קטן (א) יאפשר התופס לבקשת אותו אדם לצלם את המסמך.

(ד) המחזיק חפץ שנתפס לפי סעיף קטן (א) יטפל בו כדרך בעלים; לא טיפל כך והחפץ נשמד או ניזוק, ישולמו לבעליו פיצויים מאוצר המדינה.

(ה) בית משפט השלום שבתחום שיפוטו נתפס חפץ, רשאי לפי בקשת הממונה או על פי בקשת מי שהוא הסמיך לכך או לפי בקשת אדם התובע זכות בחפץ, לצוות כי החפץ יימסר לתובע הזכות בו או לפלוני או שינהגו בו אחרת כפי שיוורה בית המשפט והכל בתנאים שיקבע.

46. (א) הממונה, או מי שהוא הסמיך לכך, רשאי לחקור כל אדם בשל עבירה לפי חוק זה; על החקירה יחולו הוראות סעיפים 2 ו-3 לפקודת הפרוצדורה הפלילית (עדות).⁸

(ב) כל אדם חייב, לפי דרישתו של הממונה, או מי שהוא הסמיך לכך, למסור לו את הידיעות, המסמכים, הפנקסים, ושאר התעודות שלדעת הממונה יש בהם כדי להבטיח או להקל את ביצועו של חוק זה.

(ג) הוראות סעיף 45(ב) (ג) (ד) ו-(ה) יחולו, בשינויים המחוייבים, על החזקתן והחזרתן של תעודות שנמסרו לפי סעיף קטן (ב).

פרק ז': עונשין ותרופות

47. (א) מי שעשה אחת מאלה:

- (1) היה צד להסדר כובל שלא אושר כדין ושלא ניתן לו היתר זמני או פטור לפי סעיף 14;
- (2) לא קיים תנאי שעל פיו אושר ההסדר הכובל או שעל פיו ניתן ההיתר הזמני או הפטור, לפי הענין;
- (3) לא הודיע על מיווג חברות או עשה מעשה שיש בו משום מיווג, מלא או חלקי, בניגוד להוראות פרק ג';

⁷ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 12, עמ' 284.

⁸ חוקי א"י, כרך א', עמ' 439.

- (4) לא קיים תנאי שנקבע באישור המיזוג;
 (5) עבר על הוראה שניתנה לפי סעיף 30 או על צו שניתן לפי סעיפים 25 או 31;
 (6) עבר על צו שניתן לפי סעיפים 35 או 36,

דינו - מאסר שנתיים או קנס שהוא פי עשרה מן הקנס כאמור בסעיף 61(א)(4) לחוק העונשין, התשל"ז-1977⁹ (להלן - חוק העונשין) וקנס נוסף שהוא פי עשרה מן הקנס האמור בסעיף 61(ג) לחוק העונשין (להלן - קנס נוסף), לכל יום שבו נמשכת העבירה, ואם היתה עבירה על פסקאות (1) או (3) - לכל יום שבו נמשכת העבירה לאחר שנמסרה הודעת הממונה כאמור בסעיף 43: אם היה תאגיד - כפל הקנס או הקנס הנוסף, לפי הענין.

(ב) מי שעבר על הוראה אחרת מהוראות חוק זה, דינו - מאסר שנה או קנס שהוא פי עשרה מן הקנס כאמור בסעיף 61(א)(3) לחוק העונשין וקנס נוסף לכל יום שבו נמשכת העבירה; אם היה תאגיד - כפל הקנס האמור או הקנס הנוסף, לפי הענין.

אחריות של חברי-בני-אדם

48. נעברה עבירה לפי חוק זה בידי חברי-בני-אדם, יואשם כעבירה גם כל אדם אשר בשעת ביצוע העבירה היה, באותו חברי-בני-אדם, מנהל פעיל, שותף - למעט שותף מוגבל - או עובד מינהלי בכיר האחראי לאותו תחום, אם לא הוכיח שהעבירה נעברה שלא בידיעתו ושנקט כל אמצעים סבירים להבטחת שמירתו של חוק זה.

הגנה לעובדים ולמורשים

49. תהיה זו הגנה טובה לעובד או למורשה הנאשם כעבירה לפי חוק זה, אם יוכיח שפעל בשם מעבידו או בשם מרשו ובהתאם להוראותיו, וכי האמין בתום לב שאין כמעשהו משום עבירה על חוק זה.

עולה בנויקין

50. דין מעשה ומחדל בניגוד להוראות חוק זה, כדין עוולה לפי פקודת הנויקין [נוסח חדש]¹⁰.

פרק ח': הוראות שונות

ביצוע ותקנות

51. השר ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי, באישור ועדת הכלכלה של הכנסת, להתקין תקנות בכל הנוגע לביצועו.

פטור

52. השר רשאי, לאחר התייעצות עם ועדת הכלכלה של הכנסת, לפטור הגבל עסקי מהוראות חוק זה, כולן או מקצתן, אם הוא סבור שהדבר דרוש מטעמים של מדיניות חוץ או בטחון המדינה.

ביטול

53. חוק ההגבלים העסקיים, התשי"ט-1959¹¹ (להלן - החוק הקודם) - בטל.

תחילה

54. תחילתו של חוק זה בתום שלושה חדשים מיום פרסומו.

הוראות מעבר

55. (א) הסדר כובל שאושר לפי החוק הקודם או היתר זמני שניתן לפי החוק הקודם - יראו אותם כאילו נעשו על פי הוראות חוק זה.

(ב) החלה המועצה להגבלים עסקיים בדיון לפי החוק הקודם לפני תחילתו של חוק זה תסיים את הדיון לפי החוק הקודם אף לאחר תחילתו של חוק זה.

מסרס

56. חוק זה יפורסם ברשומות תוך שלושים ימים מיום קבלתו.

אריאל שרון
 שר התעשייה והמסחר

יצחק שמיר
 ראש הממשלה

חיים הרצוג
 נשיא המדינה

⁹ ס"ח התשל"ז, עמ' 226.
¹⁰ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 10, עמ' 266.
¹¹ ס"ח התשי"ט, עמ' 152; התשל"ג, עמ' 148.